

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી  
સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ

**T.Y. B.Com.**  
**સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ**

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અને નાણાકીય પત્રકનું વિશ્લેષણનો પરિચય
	<p>(A) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય</li> <li>- નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદા</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિના હેતુઓ અને લક્ષણો</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનું કાર્યક્ષેત્ર</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્વ અને ઉપયોગિતા</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબનીશ કાર્યો, ફરજો, જવાબદારીઓ</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિના સાધનો અને રીત</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અને નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અને પડતર હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત</li> <li>- સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદા</li> </ul> <p>(B) નાણાકીય પત્રકનું વિશ્લેષણ :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- નાણાકીય પત્રકોનો અર્થ, લક્ષણો, સ્વરૂપ, મર્યાદાઓ</li> <li>- નાણાકીય પત્રકો તૈયાર કરવાના હેતુ</li> <li>- નાણાકીય પત્રકોનું વિશ્લેષણ અને તેની પદ્ધતિઓ (સૈદ્ધાંતિક સમજૂતી)</li> <li>- તુલનાત્મક નાણાકીય પત્રકો</li> <li>- વલણ દર્શાવતી ટકાવારીઓ</li> <li>- સામાન્ય માપનાં પત્રકો</li> <li>- કાર્યશીલ મૂડીમાં ફેરફારનું પત્રક</li> <li>- ભંડોળ પ્રવાહ પત્રક</li> <li>- રોકડ પ્રવાહ પત્રક</li> <li>- ગુણોત્તર વિશ્લેષણ</li> <li>- મુલ્યવૃદ્ધિનું પત્રક</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
2.	સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિના આધુનિક વલણો (પ્રાથમિક સમજૂતી)
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર</li> <li>- લક્ષ્યાંકિત પડતર પદ્ધતિ</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- समय बद्ध संपन्नता अभिगम</li> <li>- संपूर्ण गुणवत्ता संयालन</li> </ul>
3.	<p><b>नाणाकीय पत्रकोनुं विश्लेषणो परिचय</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- प्रस्तावना</li> <li>- अर्थ</li> <li>- लक्षणी</li> <li>- हेतुओ</li> <li>- मर्यादाओ</li> <li>- स्वरूप</li> <li>- नाणाकीय पत्रकोनुं विश्लेषण अने तेनी पद्धतिओ</li> <li>- तुलनात्मक नाणाकीय पत्रक</li> <li>- वलण दर्शावती ताकावारीओ (Trend Persantages)</li> <li>- सामान्य मापना पत्रको</li> <li>- मुल्यवृत्तीनुं पत्रक</li> <li>- स्वाध्याय</li> </ul>
4.	<p><b>गुणोत्तर विश्लेषण - I (गुणोत्तरनी गणतरी)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- परिचय , गुणोत्तर अने गुणोत्तर विश्लेषण नो अर्थ</li> <li>- गुणोत्तर द्वारा अर्थघटन</li> <li>- विश्लेषणा हेतुओ</li> <li>- हिसाबी गुणोत्तरनुं वर्गीकरण <ul style="list-style-type: none"> <li>• प्रणालिकागत वर्गीकरण : <ul style="list-style-type: none"> <li>- नडानुकसान भाताना गुणोत्तरो</li> <li>- पाका सरवैयाना गुणोत्तरो,</li> <li>- मिश्र गुणोत्तरो</li> </ul> </li> <li>• गुणोत्तरोना स्वरूप मुजब वर्गीकरण : <ul style="list-style-type: none"> <li>- प्रवाहिताना,</li> <li>- नडाकारकताना,</li> <li>- मूडीमाणभाना,</li> <li>- प्रवृत्तिना (उथलाना) गुणोत्तरो</li> </ul> </li> </ul> </li> <li>- गुणोत्तर विश्लेषणी उपयोगीता/झायदा</li> <li>- गुणोत्तर विश्लेषणी मर्यादाओ</li> <li>- उदाहरणी</li> <li>- स्वाध्याय</li> </ul>
5.	<p><b>गुणोत्तर विश्लेषण - II (गुणोत्तर विवेचन अने विश्लेषण)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Da – Pont chart</li> <li>- हिसाबी गुणोत्तारोनुं वर्गीकरण – वपराश कर्ताना आधारे (संयालन, लेणदार, शेरधारक)</li> </ul>

6.	ભંડોળ પ્રવાહ પત્રક
	<p>ભંડોળ પ્રવાહનું પત્રક</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય</li> <li>- સંચાલકીય અને હિસાબી પદ્ધતિના શબ્દોનો અર્થ “ભંડોળ”, “ભંડોળ પ્રવાહ”, “ભંડોળ પ્રવાહનું પત્રક”</li> <li>- ભંડોળ પ્રવાહનું પત્રકનું મહત્વ અને હિસાબી જરૂરિયાત</li> <li>- ભંડોળ પ્રવાહનું પત્રકની મર્યાદા</li> <li>- કાર્યશીલ મૂડીનું પત્રક,</li> <li>- નફો-નુકશાન ખાતું</li> <li>- ભંડોળ પ્રવાહનું પત્રકના નમુનાઓ</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
7.	રોકડ પ્રવાહનું પત્રક
	<p>રોકડ પ્રવાહનું પત્રક</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય</li> <li>- સંચાલકીય અને હિસાબી પદ્ધતિના શબ્દોનો અર્થ “રોકડ”, “રોકડ પ્રવાહ”, “રોકડ પ્રવાહનું પત્રક”</li> <li>- રોકડ પ્રવાહનું પત્રકનું મહત્વ અને હિસાબી જરૂરિયાત</li> <li>- રોકડ પ્રવાહ પત્રક (સંબંધિત હિસાબી ધોરણ મુજબ)</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
8.	અંદાજપત્ર અને અંદાજપત્રીય અંકુશ - I
	<p>અંદાજપત્ર, અંદાજપત્રીય અંકુશ (સૈદ્ધાંતિક સમજૂતી)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, અર્થ, હેતુ અને લક્ષણો</li> <li>- અંદાજપત્રના પ્રકારો</li> <li>- અંદાજપત્રીય અંકુશની પૂર્વશરતો</li> <li>- અંદાજપત્રીય અંકુશના ફાયદા અને મર્યાદા</li> <li>- અંદાજપત્ર તૈયાર કરવાની કાર્યવાહી</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
9.	અંદાજપત્ર અને અંદાજપત્રીય અંકુશ - II
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- અસરકાર બજેટ માટે જરૂરી નિયંત્રણ, બજેટનું કાર્ય / ભૂમિકા</li> <li>- અવકાશ અને તકનીકો</li> <li>- અંદાજપત્રીય અંકુશ માટેની રચના / તંત્ર / તંત્ર- વ્યવસ્થા</li> <li>- મુખ્ય પરીબરો (Key Factors)</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
10.	રોકડ અંદાજપત્ર
	<p>રોકડ અંદાજપત્ર</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય, રોકડ અંદાજપત્રનો અર્થ</li> <li>- રોકડ અંદાજપત્રની જરૂરિયાત, મહત્વ અને મર્યાદાઓ</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરવાની રીત</li> <li>- વ્યાવહારિક પ્રશ્નો</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
11.	પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય</li> <li>- અર્થ, જરૂરિયાત</li> <li>- પડતર ખર્ચનું વર્ગીકરણ</li> <li>- પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્રના ફાયદા</li> <li>- પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર તૈયાર કરવાની રીત</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
12.	પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ - I
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રમાણ પડતર અને પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિનો અર્થ અને પરિચય</li> <li>- પ્રમાણના પ્રકારો</li> <li>- પ્રમાણ પડતર નિર્ધારણ સમિતિ</li> <li>- પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિના ફાયદા અને મર્યાદા</li> <li>- વિચલન અને વિચલન વિશ્લેષણનો અર્થ</li> <li>- માલસામાનને લગતાં વિચલનો</li> <li>- મજૂરીને લગતાં વિચલનો</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
13.	પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ - II
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિની વ્યાખ્યા, લક્ષણો</li> <li>- પ્રમાણો નક્કી કરવા (વિગતો અંગે)</li> <li>- પ્રમાણ પડતર કાર્ડ (Standard Cost Card)</li> <li>- તફાવત- સમાવેશી પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ અને સીમાંત પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ</li> <li>- ઉદાહરણો</li> <li>- સ્વાધ્યાય</li> </ul>
14.	સીમાંત પડતર પદ્ધતિ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- પરિચય</li> <li>- સીમાંત પડતર અને સીમાંત પડતર પદ્ધતિનો અર્થ</li> <li>- સીમાંત પડતર અને સમાવેશી પડતરનો તફાવત</li> <li>- સીમાંત પડતર પદ્ધતિના લક્ષણો અને ધારણાઓ</li> <li>- પારિભાષિક શબ્દો : <ul style="list-style-type: none"> <li>- ચલિત ખર્ચ</li> <li>- સ્થિર ખર્ચ</li> <li>- ફાળો</li> <li>- નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર</li> </ul> </li> </ul>

- |   |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>- સમતૂટ બિંદુ</li><li>- સલામતી ગાળો</li><li>- સમતૂટ વિશ્લેષણ – અર્થ, ઉપયોગિતા અને મર્યાદાઓ</li><li>- સમતૂટ આલેખ</li><li>- ચાવીરૂપ/માર્યાદિત પરિબલો</li><li>- સીમાંત પડતર પદ્ધતિના ફાયદા અને મર્યાદા</li><li>- ઉદાહરણો</li><li>- સ્વાધ્યાય</li></ul> |
|---|